

Trouw

26 juni 2012 dinsdag

Politici, verplaats je toch eens in laagopgeleiden

SECTION: Podium; Blz. 19

Hoewel ik me er voor schaam, moet ik toegeven dat ik zo'n hoogopgeleide ben die vrijwel alleen maar hoogopgeleiden kent. Mijn vrienden zijn ex-collega's of oude studiegenoten van de universiteit. Mijn wijkgenoten: vooral hbo'ers. De ouders van mijn dochters klasgenootjes idem dito. Zelfs onze klusjesman heeft doorgeleerd, en handelt tijdens het schaften via zijn laptop op de beurs in aandelen.

Vorige week had bestuurskundige **Mark Bovens** het tijdens de Van Doornlezing over deze nieuwe scheidslijn tussen hoger en lageropgeleiden. Het lijkt wel alsof we in andere werelden leven, vertelde hij, met grote meningsverschillen op gebied van onder meer integratie en Europa, andere politieke voorkeuren en een flinke kloof op het gebied van welvaart en welzijn.

Van dat laatste gaf Bovens vrijdag in de uitzending van Hoe?Zo!-radio een treffend voorbeeld: het gedoe rondom de flex-AOW, waarmee werknemers keuzevrijheid zouden krijgen in wanneer ze stoppen met werken. Het zijn vooral laagopgeleiden met een zwaar beroep die hierom staan te springen. En dat is logisch, legde Bovens uit. Want een laagopgeleide kan bij zijn geboorte ongeveer 53 gezonde levensjaren tegemoet zien, en een hoogopgeleide ruim 72. Dat betekent dat volgens de huidige plannen een laagopgeleide veertien jaar in slechte gezondheid moet doorwerken, terwijl een hoogopgeleide na z'n pensionering nog vijf jaar zonder kwakkelen met de camper op stap kan.

De veelal hoogopgeleide politici lijken zich nauwelijks te realiseren hoe groot de kloof is tussen hun beleidsplannen en de dagelijkse realiteit van laagopgeleiden. Steeds lees ik in de krant hoe de overheid van burgers mondigheid, zelfredzaam vermogen en eigen verantwoordelijkheid verwacht. Alsof het niet zo is dat 15 procent van de jongeren verstandelijk beperkt is. Alsof niet 10 procent van de Nederlanders functioneel analfabeet is, en nog eens 20 tot 30 procent complexe informatie over bijvoorbeeld gezondheid en regelgeving niet kan begrijpen.

In de trein na de radio-uitzending las ik over psychologisch onderzoek naar jezelf in anderen verplaatsen. Het trok mijn aandacht, omdat dit precies is wat politici momenteel nalaten. Volgens deze studie heeft de dominante groep in een samenleving pas recht van spreken als ze zogezegd in iemands schoenen heeft gestaan. Als zij zich werkelijk inleven in minder fortuinlijken, dan levert dat meer begrip en compassie op.

Momenteel vraagt de politiek echter impliciet vaak het omgekeerde: of de laagopgeleiden zich eventjes willen verplaatsen in de hoogopgeleiden, voor wie het veel te duur wordt om steeds maar voor jan en alleman te zorgen. Naast hypocriet is dit volgens psychologen ook dom. Wanneer de 'onderliggende partij' zich moet inleven in de maatschappelijke mazzelaars, leidt dit volgens eerder genoemd onderzoek namelijk juist tot vijandigheid. Wat wel helpt volgens de onderzoekers: als de underdog de kans krijgt zijn hart te luchten.

Aangezien politici geacht worden het héle volk te vertegenwoordigen, lijkt het me hoog tijd dat ze weer eens een serieuze poging doen om over de opleidingskloof heen te reiken. Hoe moeilijk kan het zijn; er is vast wel iemand in de Tweede Kamer die wat laagopgeleiden kent. Toch?